

2. Goban-Klas, T.(2005). *Cywilizacja medialna. Geneza, ewolucja, eksplozja*, Warszawa: WSiP.
3. Karczmazyk, M. (2011). *Co znaczą rysunki dzieciece? Znaczenia i potencjał komunikacyjny rysunku dziecka sześciolatniego*. Gdańsk: Wyd. UG.
4. Karczmazyk, M. (2013). *Dziecko w wirtualnej galerii*. Warszawa: Wyd. Akademickie Żak.
5. Mendel, M. (2006). *Pedagogika miejsca*, Wrocław: Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej Edukacji TWP.
6. Piaget, J. (1966). *Studia z psychologii dziecka*. Warszawa: Wyd. PWN.
7. Przetacznik-Gierowska, M., Mokieřo-Jarża, G. (1985). *Psychologia rozwojowa i wychowawcza wieku dziecięcego*. Warszawa: WSiP. *Sztuka i dorastanie dziecka*. (1981) red. Tyszkowa, M. Warszawa-Poznań: PWN.
8. Wadsworth, B. J. (1998). *Teoria Piageta: poznawczy i emocjonalny rozwój dziecka*. Warszawa: WSiP.

9. Welsch, W. (2005) *Estetyka poza estetyką*. Kraków: Universitas.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

KARCZMARZYK Małgorzata – професор хабілітований, Гданський педагогічний університет, Польща.

Наукові інтереси: педагогіка мистецтва.

ŁAPOT-DZIERWA Kinga – професор хабілітований, Краківський педагогічний університет, Польща.

Наукові інтереси: педагогіка мистецтва.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KARCZMARZYK Małgorzata –University of Gdańsk, Prof. UP dr hab.

Circle of scientific interests: art education,.

ŁAPOT-DZIERWA Kinga – Pedagogical University of Cracow.

Circle of scientific interests: art education.

УДК 378.147:004.032.6:37.011.3-051:78

ГАВРІЛОВА Людмила Гаврилівна –

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри теорії і практики початкової освіти
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
e-mail: lusjamuz64@gmail.com

**МУЛЬТИМЕДІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИВЧЕННЯ МУЗИЧНО-ІСТОРИЧНИХ
ТА МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН
У СИСТЕМІ ВИЩОЇ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. В останні роки вітчизняна освіта розвивається під знаком інформатизації, яка охоплює усі навчальні ланки – від дошкільного розвитку дитини до вищої школи. Комп'ютерні технології активно впливають на професійний розвиток майбутніх фахівців, стають невід'ємним компонентом професійної компетентності майбутніх учителів, оскільки сучасний педагог має володіти усім арсеналом новітніх навчальних засобів, вміти створювати необхідний ІКТ-супровід уроків, використовуючи різноманітний мультимедійний контент.

У науковий обіг увійшов термін «інформаційне середовище» як сукупність технічних і програмних засобів зберігання, оброблення і передачі інформації, а також політичні, економічні і культурні умови реалізації процесів інформатизації [1].

Науковці, які вивчають особливості інформатизації навчального процесу, комп'ютеризації освітніх закладів, розроблення електронних педагогічних ресурсів, відзначають істотне оновлення освіти шляхом упровадження інформаційно-комунікаційних технологій та

засвідчують утворення нового освітнього феномену – інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища (О. Співаковський, Л. Петухова, В. Коткова) [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Процес інформатизації, впровадження мультимедійних технологій наразі закономірно охоплює й мистецьку складову освітнього процесу, зокрема професійну та загальну музичну освіту, що засвідчують численні науково-педагогічні розвідки вітчизняних і зарубіжних учених (Н. Белявіної, Н. Білоусової, А. Бондаренко, Л. Варнавської, І. Гайденка, І. Горбунової, М. Дядченко, І. Заболотської, Л. Зарі, А. Камериса, І. Красильникова, О. Красноскулова, В. Луценка, Н. Новікової, О. Піксаєвої, С. Полозова, О. Рибнікова, Г. Тараєвої, А. Харуто, О. Чайковської, Дж. Арвейлера (J. Arveiller), Р. Ешли (R. Ashley), Дж. Орфена (J. Orthen) та ін.), які наголошують на необхідності введення інформаційно-комунікаційних технологій у музичне навчання задля його перетворення на високохудожній і високотехнологічний процес. Усі дослідники одностайно відзначають підвищення ефективності музично-педагогічного процесу

завдяки застосуванню педагогічних комп'ютерних технологій.

Крім того, розробляються нові програмні засоби, які гнучко поєднують педагогічний інструментарій традиційного навчання музики та можливості інформаційно-комунікаційних технологій, дозволяють використовувати музичний комп'ютер як професійний інструмент майбутнього фахівця.

Активна робота зі створення комп'ютерних програм і мультимедійних засобів для музичної освіти, як і наукове осмислення цих процесів, у країнах зарубіжжя розпочалися від 80-х років ХХ ст. (Дж. Арвейлер (J. Arveiller), Р. Вуд (R. Wood), П. Дж. Клементс (P. J. Clements), Р. Д. Ешли (R. D. Ashley), Дж. М. Орфен (J. M. Orthen), Н. Вагнер (N. Wagner), М. Суботник (M. Subotnick) та ін.). З кінця 90-х років ХХ ст. перспективні розробки в галузі використання комп'ютерних технологій у професійній музичній та музично-педагогічній освіті ведуться й у навчальних закладах України.

У системі сучасної музично-педагогічної освіти наразі представлено декілька напрямів впровадження інформаційно-комунікаційних технологій: створення електронних педагогічних ресурсів (Н. Белявіна, І. Горбунова, І. Заболотська, І. Красильників, А. Марков, С. Полозов, Л. Робустова, Г. Тараєва, О. Чайковська та ін.); розроблення апаратного і програмного забезпечення для музичної освіти (Ю. Петелин, Р. Петелин, І. Шабунова, О. Красноскулов, С. Чельдієв та ін.); вивчення психологічних аспектів використання комп'ютерних технологій у музичній освіті (О. Гейн, В. Мазепус, В. Цеханський та ін.); використання комп'ютера як нового музичного інструменту у композиторській, звукорежисерській, аранжувальній практиці, що значно розширює горизонти музичної творчості у діяльності музиканта-педагога (І. Горбунова, І. Гайденко, Ю. Петелин); розроблення спекурсів відповідного змісту, використовуваних у професійній підготовці майбутніх учителів музики: «Мультимедійні технології в музичній освіті» (Л. Гаврілова), «Інформаційно-комп'ютерні технології в мистецькій освіті» (Ю. Олійник), «Музична інформатика», «Комп'ютерне аранжування» (О. Барицька) та ін. Серед означених напрямів вважаємо найбільш перспективним оновлення навчальних засобів, створення нових підручників, посібників, інформаційно-довідкових видань з використанням комп'ютерних технологій, зокрема засобів мультимедіа.

Мета статті. Пропонуємо власний досвід використання мультимедіа-технологій у підготовці майбутніх учителів музики, пов'язаний з розробкою і створенням нових

електронних навчальних засобів для підвищення ефективності вивчення музично-історичних та музично-теоретичних дисциплін (мультимедійного підручника та електронного посібника), а також впровадженням дистанційного курсу «Мультимедійні технології в музичній освіті». Усе це становить мету цієї статті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для залучення мультимедійних технологій до вивчення музично-історичних та музично-теоретичних дисциплін вищої музично-педагогічної освіти слід було проаналізувати феномен мультимедіа в культурологічному та мистецтвознавчому аспектах.

Культурологічний погляд на мультимедіа акцентує інтеграцію технологій та ідей, а також аналізує широкий спектр можливостей мультимедіа для збереження й трансляції культури в яскравих образних формах. Культурологи (А. Дриккер, І. Елінер, К. Ліберовська (K. Liberovs'ka), Л. Манович (L. Manovich), Б. Светлов, О. Шликова та ін.) вбачають витoki концепції мультимедіа в історії західного мистецтва, передусім у художніх практиках авангарду ХХ ст., який знівелював принципи класичної естетики й висунув на перший план процесуальність художньої форми, що стало типовою рисою художніх практик мультимедійного цифрового мистецтва ХХІ ст.

Мультимедіа як явище культури виступає і як новий засіб електронної комунікації – результат еволюції медіа (від писемності, друкованих медіа, електричних, мас-медіа до цифрових), що характеризується інтегруванням усіх засобів комунікації, усних, писемних, аудіовізуальних (О. Горюнова [3]); і як форма художньої творчості новими засобами – дигітальне (цифрове) втілення ідей синтезу художніх форм (А. Буров [4], О. Шликова [5]). Приклади нових форм художньої творчості: мережеве мистецтво (NetArt), «кіберкультура», комп'ютерна музика, інтерактивний комп'ютерний перформанс, – види мистецтва, які не могли бути реалізованими традиційними засобами.

У сучасному *мистецтвознавстві* терміном «мультимедіа» почасти називають художні практики візуального мистецтва, художньої акції у формі перформансу чи інсталяції, коли до структури твору включено декілька видів мистецтва: танець, цитати з музичних творів, фрагменти відео- й кінофільмів, рухома скульптура, поезія, фотографії тощо (А. Денікін, Л. Манович (L. Manovich), Н. Кайе (N. Kaye), М. Трайб (M. Tribe) та ін.). Використовують також термін «мультимедіа-арт», синонімічний поняттям «цифрове мистецтво» (digitalart) та «мистецтво нових медіа» (newmediaart). *Музикознавці* (О. Єгорова, Ю. Холопов,

В. Ценова) вважають мультимедіа одним із напрямів музичного авангарду, разом із серіалізмом, сонористикою, електронною й конкретною музикою, інструментальним театром, хеппенінгом, інсталяціями, які вступають у взаємодію з техніками інших мистецтв і утворюють своєрідну «поліпросторову політехніку» [6]. Крім того, мультимедіа в музикознавстві розглядається як принцип створення матеріалу композиції, техніка письма, точніше, техніка змішування музичних технік із немусичними (література, сценічна дія, графіка, математика, символіка тощо).

Вивчаючи наявні засоби мультимедіа, ми сформулювали власне визначення *мультимедійних засобів навчання (МЗН) з музичного мистецтва* як сучасних засобів навчального призначення, створених на основі технології мультимедіа для підвищення ефективності музично-педагогічного процесу [7, с. 94]. Серед електронних навчальних засобів вони складають окрему й досить специфічну групу, оскільки належать до галузі мистецької освіти, органічно поєднуючи мультимедійні технології, особливу аудіо-образну інформативність музики й сучасні підходи до музичного навчання.

Аналіз різноманітних МЗН з музичного мистецтва дозволив визначити власні критерії класифікації електронних навчальних засобів із музичного мистецтва, до яких віднесено їхнє змістове наповнення й функціональне призначення. На цій основі виокремлено та схарактеризовано шість груп МЗН, використовуваних у навчанні музики:

1. *Електронні підручники й посібники (ЕП)* – комплексні мультимедійні навчальні засоби, структуровані з використанням технологій гіпертексту, мультимедіа, гіпермедіа.

2. *Електронні навчально-методичні комплекси (ЕНМК)* певної музичної дисципліни (для середньої чи вищої школи) – електронне навчальне видання, яке відповідно до вимог МОН України містить усі компоненти навчального курсу (робочу й навчальну програми дисципліни, матеріали лекцій, практичних занять, завдання для самостійної роботи, тестові форми контролю знань тощо).

3. *Інформаційно-довідкові мультимедійні видання* – електронні енциклопедії, галереї, інтернет-ресурси.

4. *Тренажери* музичного слуху та *школи гри* на музичних інструментах – електронні засоби для розвитку музичних здібностей, музично-слухових та виконавських навичок користувачів.

5. *Дитячі ігрові музичні навчально-розвивальні видання* – мультимедійні засоби, створені з урахуванням вікових особливостей школярів.

6. *Тестові програми* контролю музичних знань і умінь із використанням засобів мультимедіа.

Системне використання названих засобів мультимедіа, розроблення нових електронних навчальних ресурсів, залучення елементів дистанційного навчання – усе це, на нашу думку, дозволяє зробити професійну підготовку майбутніх учителів музики більш ефективною. Це положення ми намагалися довести у практиці підготовки музикантів-педагогів Донбаського державного педагогічного університету (м. Слов'янськ).

Розроблення нових електронних навчальних засобів. Для модернізації системи професійної підготовки майбутніх учителів музики було розроблено мультимедійні навчальні засоби з історії музичного мистецтва.

Відзначимо, що введення МЗН у вивчення музично-історичних курсів не було випадковим. Саме ці дисципліни є багатопрофільними курсами інтегрованого плану, оскільки включають і систематизацію музичних форм в їхньому історичному розвитку, і інструментознавство, і музичне виконавство, і власне музичну літературу (біографії композиторів, інформацію про окремі твори), і музичну палеографію. Крім того, історія музики завжди передбачає узагальнення знань і навичок з багатьох музично-теоретичних дисциплін (аналізу музичних творів, теорії музики, гармонії та ін.), використання міждисциплінарних зв'язків з предметами загальноосвітнього циклу (історією, літературою, культурологією), різними видами мистецтва (живописом, театром, кіно, хореографією тощо). Музично-історичні дисципліни розглядають також питання побутування музики в контексті культури, проблеми музичної естетики, розвитку художніх напрямків і творчих шкіл, різні аспекти впливу композиторської творчості на духовне життя суспільства.

Отже, історія музики серед гуманітарних дисциплін є одним з найбільш різнопланових і багатоскладних курсів, який включає значний обсяг інформації, в тому числі візуальної та звукової. Об'єднати різні складові в рамках одного курсу, залишивши його при цьому відкритим для інновацій, дають можливість засоби мультимедіа. Тому ми прийшли до необхідності створення мультимедійних підручників і посібників саме з музично-історичних дисциплін – історії музичного мистецтва та історії української музики.

Надамо стислий огляд структури й змісту авторських мультимедійних навчальних засобів, використаних на музично-історичних професійно-орієнтованих курсах у системі професійної підготовки майбутніх педагогів-музикантів.

Електронний навчальний посібник «Українська духовна музика», створений для забезпечення викладання курсу «Історія української музики», висвітлює історико-культурологічні аспекти існування вітчизняної музики духовного змісту. Із технічного боку навчальний посібник зроблено на основі гіпертекстової розмітки мови html, його сторінки містять скрипти, каскадні таблиці стилів (CSS), форми, зображення, звук, відео. Використано також jQuery, на основі якого створений слайдер, аудіо- та відеоплеєри, слайд-шоу. Матеріали посібника представлені на диску DVD-ROM, а також у мережі Інтернет за адресою <http://ukrspiritmuz.net.ua/> [8].

Посібник вимагає урахування певних вимог до комп'ютера: операційна система Microsoft Windows 2000/XP/Vista/7; процесор Pentium 4 1,6 Hhz чи аналогічний Athlon; оперативна пам'ять 512 Mb (рекомендовано 1024 Mb); 1,5 Hb вільного місця на жорсткому диску; допоміжне ПЗ DirectX 9.0c, Adobe Flash Player, Adobe Reader, Silverlight, QuickTime (додаються на диску); пристрій для читування DVD-дисків; рекомендовані інтернет-браузери: Opera, Mozilla Firefox, Google Chrome.

Структурно-змістовий контент посібника: переднє слово від авторів; нариси з історії української духовної музики (історична еволюція церковних піснеспівів української православної церкви від найдавніших часів прийняття християнства в Україні-Русі до наших днів, подана в 7 нарисах); «Творці духовної музики» (42 статті – стислий огляд творчості українських митців, авторів творів духовної тематики та релігійно-культурного призначення); «Жанри духовної музики» (32 статті про жанри православної музики та піснеспіви католицького культу, доповнені репродукціями ікон, нотними фрагментами, звучанням аудіофрагментів); «Календар православних свят» (історичні відомості про визначні православні свята та сценарії їх святкування на шкільних позакласних заходах); «Глосарій» (словник із 123-х найуживаніших музичних та релігійних термінів, доповнених ілюстраціями); аудіодобірка духовної музики; відеофрагменти; «Нотна скарбничка» класики української духовної музики й творів сучасних вітчизняних авторів; три слайд-шоу, присвячені музичним традиціям духовних центрів України: Святої Успенської Києво-Печерської лаври, Свято-Успенської Почаївської лаври та Свято-Успенської Святогірської лаври; тестові завдання й музична вікторина.

Електронний навчальний посібник отримав благословення митрополита Полтавського і Миргородського, голови Синодального відділу релігійної освіти, катехизації та місіонерства УПЦ Високопреосвященнішого Філіпа (від

15.03.2013 р.) на видання навчального засобу з грифом «Рекомендовано синодальним відділом релігійної освіти, катехизації та місіонерства Української Православної Церкви для освітніх закладів України».

Мультимедійний підручник «Російська музика: від найдавніших часів до початку ХХ століття» – мультимедійний засіб навчання для вищої школи, що містить систематизовані музично-історичні відомості відповідно до навчальної програми з дисципліни «Історія музичного мистецтва» (розділ «Російська музика») з урахуванням сучасних завдань професійної підготовки вчителя музики, розроблений з використанням усього арсеналу засобів мультимедіа, побудований на загальнодидактичних і специфічних музикознавчих принципах, спрямований на розвиток умінь і навичок, які забезпечують формування професійної компетентності студентів [9].

Програмним середовищем для мультимедійного підручника є програма NeoBook, а також звукові й відео-редактори (Wavelab, Nero WaveEditor, Nero Vision). Підручник вимагає встановлення на комп'ютер, потужність якого відповідає таким вимогам: операційна система: Windows XP, Vista (32/64) Windows 7 (32/64-bit); процесор 1000 MHz (рекомендовано 2000 MHz); оперативна пам'ять 512 Mb (рекомендовано 1024 Mb); жорсткий диск 3 Gb вільної пам'яті; пристрій для читування DVD-дисків; рекомендовані Інтернет-браузери: Opera, Mozilla Firefox, Google Chrome.

Структура підручника висвітлюється на сторінці меню й складається з таких розділів: «Тексти лекцій»; «Біографії композиторів» (відомості про події життя й творчості 25 митців); «Оперні лібрето» (стислий зміст найвідоміших опер із курсу); «Глосарій» (262 статті музично-теоретичних, музично-історичних і культурологічних понять, унаочнених ілюстраціями); «Іменний покажчик» (335 статей про діячів російської та зарубіжної культури, філософів, фольклористів, літературознавців, письменників, композиторів різних часів та різних країн, музикантів-виконавців, художників тощо); «Слайд-шоу» (мультимедійні презентації до лекцій із широко представленою аудіо-, відеоресурсами, фотографіями, репродукціями картин, творами різних видів мистецтва); «Музичні вікторини» (у двох варіантах завдань відкритої та закритої форм); «Тестування» (два варіанти тестів закритої форми).

Названі мультимедійні навчальні засоби використовувалися на аудиторних заняттях з історії музичного мистецтва, історії української музики (лекційних і практичних), у самостійній роботі студентів у таких формах, як постановка

проблемних запитань на лекціях, формулювання проблемних завдань з демонстрацією різних варіантів їх виконання та ін., що передбачало активне пізнання музики, пошук ключових музичних знань, самостійне залучення студентів до музичної діяльності, зокрема до сприйняття та аналізу музичних творів. Проблемні завдання вимагали інтенсивної пошукової діяльності студентів й сприяли розвитку творчих здібностей, формували дослідницьких навичок, а також інформаційно-комунікаційного компоненту у складі професійної компетентності майбутніх учителів музики.

Ефективним виявився також метод створення історико-культурного контексту, який передбачав так зване контекстне вивчення музики, своєрідний «вихід» за межі музичного мистецтва: засоби мультимедіа, подані у підручнику та посібнику (слайд-шоу, візуальні, аудіо- та відеоматеріали), дозволили поглибити усвідомлення того чи іншого музичного явища за рахунок візуального ознайомлення з історичними та культурними цінностями того часу.

На практичних заняттях з історії музики під час аналізування музичних творів залучалися методи синхронічного (занурення у художні стилі епохи для усвідомлення стилю конкретного музичного твору) та діахронічного (вихід за межі конкретних художніх стилів, залучення «міжхудожніх асоціацій») аналізу творів, які також оновлювалися засобами мультимедійних технологій.

Дистанційний спецкурс «Мультимедійні технології в музичній освіті». Дистанційний спецкурс був розроблений та упроваджений у професійну підготовку майбутніх учителів музики із метою формування теоретичних знань і навичок практичного застосування мультимедійних технологій, передусім мультимедійних навчальних засобів із різних видів мистецтва в школі, вдосконалення інформаційно-комунікаційної культури майбутніх педагогів. Серед завдань спецкурсу: озброєння майбутніх учителів музики знаннями про принципи побудови уроків музичного мистецтва з мультимедійною підтримкою; формування вмінь використовувати мультимедійне програмне забезпечення для підготовки та проведення уроків і виховних заходів у школі; розвиток навичок відбору та створення власного мультимедійного супроводу до уроків музики; навчання пошуку та добору відомостей в глобальній мережі Інтернет; удосконалення вміння активно працювати в інформаційно-комунікаційному педагогічному середовищі.

У процесі опанування курсу здобувачі вищої освіти набувають таких практичних навичок: ефективної роботи з основними

програмними пакетами Windows 2007 (PowerPoint, Movie Maker, Microsoft Paint), програмами для обробки звукових та відеофрагментів, графічними редакторами за вибором для забезпечення мультимедійного супроводу уроків музичного мистецтва; організації тестового контролю знань школярів із використанням засобів мультимедіа; добору й створення програмних дидактичних засобів для школярів за допомогою мультимедійних технологій; пошуку й аналізу мультимедійних продуктів тощо.

Усі матеріали з курсу розміщені у навчальному середовищі MOODLE ДВНЗ «ДДПУ» (режим доступу: <http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/>). Здобувачі вищої освіти знаходять тут силабус курсу, розроблений на засадах освітньо-професійної програми підготовки вчителя музики (ОКР – бакалавр), навчальної програми курсу «Мультимедійні технології в музичній освіті» з урахуванням сучасних вимог до застосування форм і методів дистанційного навчання. До того ж у загальному підрозділі дистанційного курсу розміщені інформаційно-довідкові матеріали, що забезпечують успішне опанування студентами навчальних матеріалів та відкривають доступ до навчальних засобів: навчально-методичний посібник з названої дисципліни; список рекомендованих джерел та Інтернет-ресурсів; список мультимедійних засобів з мистецтва, рекомендованих до використання на уроках музики у школі; доступ до скачування МНЗ з мистецтва з Google Drive; тезаурус (словник ключових понять) курсу; підручники з «Музичного мистецтва»; зразки уроків музики з використанням мультимедійних технологій та засобів навчання, зібрані у теку «Методична скарбничка».

Електронний контент кожної теми дистанційного курсу «Мультимедійні технології в музичній освіті» вміщує лекцію, презентацію, завдання для самостійної роботи, тести для контролю теоретичних знань.

Завдання до самостійного опрацювання студентами створені з максимальним залученням інтерактивних методів навчання та використання можливостей навчального середовища MOODLE і сучасних інтернет-ресурсів. Серед завдань:

– e-portfolio – завдання творчого характеру, обов'язкове виконання яких дозволяє кожному студенту скласти власну теку творчих завдань, спостерігати за власним розвитком; усі завдання стосуються підготовки мультимедійного контенту та розробки власних навчальних засобів для уроків музики в школі; усі завдання вимагають опанування певних програмних засобів, а також реалізації креативних задумів і проектів;

– веб-квест (WebQuest) – проблемне завдання, спрямоване на розвиток аналітичного та творчого мислення здобувачів вищої освіти, виконання й реалізація якого можлива лише в мережі Інтернет;

– створення інтерактивного плакату (робота з Glogster), що забезпечує високий рівень залучення інформаційних каналів сприйняття наочності навчального процесу.

Контроль і оцінювання знань та навичок роботи з мультимедійними навчальними засобами з мистецтва, набутих під час опанування дистанційного курсу «Мультимедійні технології в музичній освіті» відбувається у формі тестування (навчальне середовище MOODLE надає можливість ефективно перевірити знання теоретичного матеріалу з допомогою тестових завдань різного типу, розроблених у модулі «Тест») з моментальним отриманням результатів тестування.

Опанування курсу доповнило знання і навички, набуті студентами під час вивчення музично-історичних дисциплін, при цьому відбувався розвиток практично усіх компонентів професійної компетентності майбутніх учителів музики, зокрема психолого-педагогічного, фахово-музичного й інформаційно-комунікаційного.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Впровадження мультимедійних технологій у вивчення майбутніми учителями музики музично-історичних і музично-теоретичних курсів, дозволило виокремити найбільш ефективні методи, серед яких: пояснювально-інформаційний; наочно-демонстраційний (демонстрація художніх творів та художнє ілюстрування словесних пояснень); проблемно-пошуковий (постановка проблемних запитань, формулювання проблемних, проблемно-пошукових завдань); створення історико-культурного контексту; синхронічний та діахронічний аналіз творів; візуалізація та аналіз-інтерпретація музичних творів; творчі завдання; online контроль знань і умінь.

Крім того, були визначені педагогічні умови, дотримання яких забезпечує ефективність професійної підготовки музикантів-педагогів: оновлення традиційних та введення інноваційних методів викладання музичних дисциплін із використанням мультимедійних навчальних засобів; поєднання репродуктивних і продуктивних методів музичного навчання із залученням засобів мультимедіа за умови забезпечення пріоритету практичної діяльності з використанням МНЗ; надання майбутнім учителям музики необхідного комплексу знань, умінь і навичок роботи з мультимедійними програмами й навчальними засобами,

забезпечення педагогічного керування цим процесом; уведення до професійної підготовки майбутніх учителів музики елементів дистанційного навчання.

Вважаємо, що системне застосування засобів інформаційно-комунікаційних, зокрема мультимедійних, технологій під час вивчення музично-історичних, музично-теоретичних та методичних курсів ефективно впливає на професійний розвиток майбутніх педагогів-музикантів і має перспективи. Вони стосуються подальшого оновлення комплексу навчальних засобів із музичних дисциплін на основі широкого використання технологій мультимедіа, а також застосування дистанційної форми опанування музично-історичних та інших професійно зорієнтованих курсів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 [Електронний ресурс] // Вища освіта: інформаційно-аналітичний портал про вищу освіту в Україні та за кордоном [сайт]. – Режим доступу: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>. – Назва з екрану.
2. Співаковський О. В. Інформаційно-комунікаційні технології в початковій школі: навч.-метод. посіб. для студ. напряму підготовки «Початкова освіта» / О. В. Співаковський, Л. Є. Петухова, В. В. Коткова. – Херсон: Айлант, 2012. – 386 с.
3. Горюнова О. Медиа: История экспансий. Курс лекций / Ольга Горюнова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gtmarket.ru/laboratory/expertize/3169>. – Загл. с екрана.
4. Буров А. М. Язык мультимедиа. Эволюция экрана и аудиовизуального мышления [Електронний ресурс] / А. М. Буров, Е. Г. Яременко, С. М. Соколов и др. – М.: ВГИК, 2012. – Режим доступу: http://mkrf.ru/upload/mkrf/mkdocs2012/08_11_2012_4.pdf. – Загл. с екрана.
5. Шлыкова О. В. Культура мультимедиа: уч. пособие для студентов / О. В. Шлыкова / МГУКИ. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2004. – 415 с.
6. Теория современной композиции: учебное пособие. / Гос. инст. искусствознания, Моск. гос. консерватория им. П. Чайковского; отв. ред. В. С. Ценова. – М.: Музыка, 2005 – 624 с.
7. Гаврілова Л. Г. Мультимедійні навчальні засоби з мистецтва в контексті професійної підготовки майбутніх учителів музики в початкових класах [Електронний ресурс] / Л. Г. Гаврілова // 10 Міжнародна конференція «Нові інформаційні технології в освіті для всіх. ITEA-2015». Ч. 1. – С. 90–98. – Режим доступу: https://issuu.com/iteaconf/docs/1_itea_2014_ua/5?e=0.
8. Гаврілова Л. Г. Українська духовна музика [Електронний ресурс]: навч. посіб. з курсу «Історії української музики» / Л. Гаврілова, В. Сипченко, І. Удовенко. – Слов'янськ, 2013. – 196 с. – Електрон. текст. дан. (1,2 GB). – 1 DVD-ROM. – Систем. вимоги : CPU 2000Mhz; 1024Mb RAM; 1,5 Gb HDD:

MS Windows XP, Vista (32/64), Windows 7 (32/64-bit). – Режим доступу: <http://ukrspiritmuz.net.ua/index.html>. – Назва з екрану.

9. Гаврилова Л. Г. История музыкального искусства. Русская музыка: от древнейших времен до начала XX века [Электронный ресурс]: мультимедийный учебник для студентов педагогических вузов / Л. Г. Гаврилова, В. П. Сергиенко. – Электрон. текст. дан. (2 GB). – Славянск: «ПК Мастер», 2011. – 2 DVD-ROM. – Систем. требования: CPU 2000Mhz; 1024Mb RAM; 3 Gb HDD; MS Windows XP, Vista (32/64), Windows 7 (32/64-bit). – Загл. с титул. экрана.

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy 'Pro vy'sshu osvitu' № 1556-VII vid 01.07.2014 [Elektronny'j resurs] // Vy'shha osvita: informacijno-analitychny'j portal pro vy'sshu osvitu v Ukraini ta za kordonom [sajt]. Retrieved from: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrainy-pro-vyschu-osvitu>.

2. Spivakovs'kyj, O. V., Petuxova, L. Ye., & Kotkova, V. V. (2012). Informacijno-komunikacijni tehnologiyi v pochatkovij shkoli: navch.-metod. posib. dlya stud. napryamu pidgotovky 'Pochatkova osvita' [Information and communication technologies in primary school: Textbook for students of specialty «Elementary education»]. Xerson: Ajlant.

3. Gorjunova, O. (2001). Media: Istorija jekspansij. Kurs lekcij [Media History of expansions. Lecture course]. Retrieved from <http://gtmarket.ru/laboratory/expertize/3169>.

4. Burov, A.M., Jaremenko, E. G., & Sokolov, S. M. (2012). Jazyk multimedija. Jevoljucija jekrana i audiovizual'nogo myshlenija. [Multimedia Language. Evolution of the screen and the audio-visual thinking]. Moscow: VGIK. Retrieved from: http://mkrf.ru/upload/mkrf/mkdocs2012/08_11_2012_4.pdf.

5. Shlykova, O. V. (2004). Kul'tura multimedija: uch. posobie dlja studentov. [Culture of multimedia: textbook for students]. Moscow: FAIR-PRESS.

6. Teorija sovremennoj kompozicii: uchebnoe posobie (2005). [The theory of contemporary composition: a tutorial]. Moscow: Music.

7. Gavrilova, L. G. (2015). Mul'ty'medijni navchal'ni zasoby' z my'stecztva v konteksti profesijnoyi pidgotovky' majbutnix uchyteliv muzyky' v pochatkovy'x klasax. [Multimedia educational tools of art in the context of professional training of the future music primary school teachers]. Retrieved from https://issuu.com/iteaconf/docs/1_itea_2014_ua/5?e=0.

8. Gavrilova, L. G., Sy'pchenko, V. I., & Udovenko, I. I. (2013). Ukrainy'ka duxovna muzyka: navch. posib. z kursu «Istoriji ukrajin's'koyi muzyky'». [Ukrainian Sacred Music: textbook for the course «History of Ukrainian music»]. Retrieved from: <http://ukrspiritmuz.net.ua/index.html>.

9. Gavrilova, L. G. & Sergienko, V. P. (2011). Istorija muzykal'nogo iskusstva. Russkaja muzyka: ot drevnejshih vremen do nachala HH veka [Ielektronnyj resurs]: mul'timedijnyj uchebnyk dlja studentov pedagogicheskix vuzov. [History of music. Russian music: from ancient times to the beginning of the twentieth century: a multimedia textbook for students of pedagogical universities [electronic resource]. Slavjansk: «PK Master».

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ГАВРІЛОВА Людмила Гаврилівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії і практики початкової освіти Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет».

Наукові інтереси: впровадження комп'ютерних технологій у підготовку майбутніх учителів музики, методика навчання дисциплін освітньої галузі «Мистецтво» у початковій школі.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

GAVRILOVA Liudmila Gavrylivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of Primary Education Theory and Practice Department, SHEE «Donbas State Pedagogical University»

Circle of scientific interests: introduction of computer technology in the preparation of future music teachers, teaching artistic disciplines at elementary school.

UDK 785. 78. 37

KRAUZE-SIKORSKA Hanna – Professor of Adam Mickiewicz University, Faculty of Educational Studies, Poznań, Poland e-mail: h.krauze@interia.pl

THE WORLD OF DIGITAL ART. ON THE VALUES OF ADOLESCENT ARTISTIC CREATIVITY PRESENTED IN CYBERSPACE

Formulation and justification of the relevance of the problem. Discussions on the value of adolescent art in postmodern world, where life continues from a challenge to a challenge and from an episode to an episode,

emotions, cause disputes, reveal misunderstandings spark, but also inspire one to reconsider traditional approaches and to embrace and accept alternative proposals. However, we are still far from fully capturing this issue, because in